

3.9.2020

Kaupunkiympäristön toimialajohtaja

Kaupunkiympäristön toimialan lausunto kaupunginhallitukselle valtuutettu Juhani Strandénin aloitteesta hengitystiesairauksista kärsivien tilanteen helpottamiseksi

HEL 2020-003992 T 00 00 03

Kaupunkiympäristön toimiala antaa seuraavan lausunnon kaupunginhallitukselle:

Valtuustoaloitteessa esitetään, että kaupungin ympäristötoimiala tehostaa puiden karsimista riskikohteissa ympäri kaupunkia sekä lisää kastelua, jotta siitepölyn määrää saadaan vähennettyä ja ilmanlaatua parannettua. Aloitteessa esitetyt toimenpiteet: puiden karsiminen ja kastelun lisääminen puiden siitepölyn leviämisen estämiseksi kuuluvat toimialan vastuulle ja se ottaa kantaa niihin. Sosiaali- ja terveystoimiala on omassa lausunnossaan ottanut kantaa siitepölyjen aiheuttamiin haitta-vaikutuksiin hengityselinsairauksista kärsiville.

Monet tuulipölytteiset lehtipuulajit, kuten pähkinäpensas, terva- ja harmaaleppä, kynä- ja vuorijalava, hies- ja rauduskoivu sekä metsätamm, aiheuttavat kukkiessaan tuntuvaa siitepölyhaittaa hengityselinsairauksista kärsiville. Edellä mainittujen puulajien kukinta alkaa aikaisin keväällä ja ulottuu usein alkukesään asti, joten eri lajien yhteenlaskettu kukinta-aika ja siitepölykausi voi kestää jopa yli 3 kk. Koivut ovat meillä selkeästi siitepölymäärillä ja ehkä myös niiden allergeenien haitallisuudella arvioiden haitallisin lajiryhmä. Helsingissä koivuja arvioidaan olevan useita satoja tuhansia metsä-, puisto-, katu- ja tonttipuina. Lisäksi koivun siitepölyä kulkeutuu meille merkittäviä määriä aikaisin keväällä kaukokulkeutumana Keski-Euroopasta. Siellä hankalin siitepölyongelmia aiheuttava lajiryhmä ovat monet tammilajit.

Puiden aiheuttama siitepölyhaitat ovat mahdollisesti ilmastonmuutoksen myötä pahenemassa. Lämpenevä ilmasto todennäköisesti aikaisuttaa, pidentää ja varmentaa kukinnan onnistumista useimmilla puulajeilla ja samalla siitepölymäärät voivat kasvaa merkittävästikin. Ilmastonmuutoksen vuoksi joudutaan etsimään uusiin muuttuviin olosuhteisiin paremmin sopivia puulajeja ja -kantoja ja näistä useat aiheuttavat myös siitepölyallergiaa. Ehkä eniten toiveita on asetettu metsätammien käytön lisäämiselle ja siis myös metsätaloudessa.

Aloitteessa ehdotetaan puiden kastelua tai niiden karsimista keinoiksi vähentää siitepölyn aiheuttamia ongelmia. Tuulipölytteisten puiden tavattoman suuri lukumäärän Helsingin kaupungin alueilla, puiden suuri lukumäärä yksityisillä tonteilla ja useina vuosina kaukokulkeuman suuri määrä ja aikaisuus käytännössä estävät kastelun avulla tehtävän siite-

3.9.2020

Kaupunkiympäristön toimialajohtaja

pölymäärän merkittävän vähentämisen. Ensimmäiset lajit kukkivat pakkaskaudella, jolloin öisin lämpötila usein vielä selvästi nollan alapuolella ja vasta iltapäivisin ollaan selvästi lämpöasteilla. Myös puiden karsimisen tai poistamisen teho siitepölymäärien vähentämiseen on toimenpiteen aiheuttamiin kustannuksiin nähden kyseenalaisen tehotonta ja kallista, kun kaukokulkeumien määrä on joka tapauksessa kasvussa.

Puiden määrää halutaan kaupungeissakin ilmaston muutoksen torjuntaan vedoten pikemminkin lisätä, kuin vähentää. Puut tarjoavat esitettyjen siitepölyhaittojen ohella toisaalta monenlaisia ekosysteempipalveluja, kuten hiilensidonta, kesäinen varjostus, vaikutukset kaupunkirakenteen lämmönsäätelyyn ja pölyjen sidonta. Pääosin hyönteispölytteisillä lajeilla, kuten vaahtera, lehmus, pihlajat, tuomi, omenat siitepölyn aiheuttamat ongelmat ovat paljon pienemmät, mutta kokonaan ne eivät katoa, sillä myös niiden siitepölyä kulkeutuu aina vähäisiä määriä myös ilmassa, mutta näitä lajeja voitaisiin tulevaisuudessa tapauskohtaisesti suosia. Samoin eräitä liuskalehtisiä koivuja ja leppiä, joilla siitepölyhaitta on vähäisempi. Sopivissa olosuhteissa lehtipuiden lehvästö voi toisaalta myös sitoa hiukkasia, jotka myöhemmin sateen huuhtomina valuvat maahan, mutta olosuhteet eivät tässä mielessä kukinta-aikaan ole aina suosiolliset.

Puiden siitepölyhaitta on siitä kärsiville vakava ja sen lieventämiseksi tulee etsiä keinoja. Nopeimmin ja tehokkaimmin vaikuttavat toimet kohdistuvat aina allergiasta kärsivään itseensä, hänen suojaamiseensa, lääkitsemiseensä ja esimerkiksi mahdolliseen siedättämiseen. Puustoon liittyvät toimenpiteet ovat siitepölyongelman yksilön kannalta tehottomampia, hitaita ja kalliita. Mutta esimerkiksi koivujen istuttamista asuntokaduille, talojen tuntumaan tulisi mahdollisuuksien mukaan välttää.

Mitä todennäköisemmin ilmaston lämpenemisen myötä istutetaan enemmän myös tuulipölytteisiä lehtipuita, mikä osaltaan voi pahentaa tilannetta. Toimivien ratkaisujen löytäminen edellyttää ongelman kartoittamista, tutkimusta ja sen laajuuden tarkempaa selvittämistä. Tieteellistä tutkimusta tarvitaan: tulisi selvittää esimerkiksi, että onko kaupungissa jo nykyisellään alueita, joissa siitepölyhaitta olisi suhteellisesti pienempi kuin jossakin toisaalla. Voisivatko tällaisia alueita olla esimerkiksi monet rantojen tuntumaan sijoittuvat, rakenteilla olevat uudet alueet tai jo tiivistä rakennetut vähäpuustoiset asuntoalueet keskemällä kaupunkia?

Monissa tutkimuksissa on jo saatu selkeätä näyttöä kaupunkivihreän terveysvaikutuksista, vihreän vaikutuksesta asukkaiden viihtymiseen sekä vihreän yhteydestä myös asuntojen ja kiinteistöjen arvoon ja niistä maksettuihin hintoihin.

3.9.2020

Kaupunkiympäristön toimialajohtaja

Lisätiedot

Juha Raisio, puuasiantuntija, puhelin: 310 38431
juha.raisio(a)hel.fi

Mikko Aho
kaupunkiympäristön toimiala-
johtaja

Liitteet

1 [Valtuutettu Juhani Strandénin aloite](#)